

DOMOLJUBOVA PRILOGA
ZA NAŠE GOSPODARJE
GOSPODINJE IN DEKLETA

Štev. 11.

V Ljubljani, dne 7. novembra 1912.

Leto IV.

Kranjska deželna banka.

Letos je nastalo po celem cesarstvu, v naši deželi pa še posebno pomanjkanje denarja. Ljudje so hoteli popravljati poslopja, kupiti zemljišča ali izboljšati gospodarstvo, pa niso mogli dobiti denarja v hranilnicah na posodo, ker ga denarni zavodi sami niso imeli. Če se v vrečo premalo dene, ni mogoče vedno zadosti iz nje dobiti.

Naši poslanci v deželnem zboru so videli vse te težave in so hoteli enkrat temeljito pomagati. Osnovali so deželno banko, ki naj v prvi vrsti daje posestnikom po deželi cena posojila, v drugi pa plačuje pametnim vlagateljem, ki ji denar zaupajo, visoke obresti.

Posojila daje banka po $4\frac{1}{2}$ odstotka. Obresti se pa plačujejo na pol leta. Plačati se mora tudi eno osminko odstotka za upravni prispevek. Če vzameš 1000 K posojila, boš v enem letu plačal obresti 45 K in še ena osminka odstotka upravnega prispevka. 1 odstotek od 1000 K je 10 K, osmi del od tega 2 K 25 h. Torej boš plačal skupno na leto 47 K 25 h za obresti in upravni prispevek. Obrestne mere banka ne sme zvišati; če bo več denarja, se lahko zniža obrestna mera na 4 odstotke. Mesto 45 K boš plačeval le 40 K obresti. Vsako posojilo se pa da le na amortizacijo, to se pravi, vse posojilo se mora odplačevati, da je v gotovem času ves dolg poravnat. Ta čas lahko poljubno določiš, toda najpozneje se mora vse plačati v 60 letih. Le občinam se dajo posojila, ki se odplačujejo 78 let.

Posojila, katera je banka dala, so neodpovedljiva. Če vzameš posojilo v hranilnici, ti ga lahko odpove, kadar hoče. Banka ga ne more, če vedno plačuješ obresti in upravni prispevek. Ko bi pa to zanemaril, te bodo seveda precej prijeli.

Ker so vsa bankina posojila neodpovedljiva in pride denar vanje šele čez dolgo let nazaj, med tem ko novi

prosilci pri banki vedno novih posojil zahtevajo, mora imeti banka velik zaklad, iz katerega zajema denar. Kakšen je ta zaklad, kje je njegov vir?

Ta zaklad je vrednost vseh posestev, na katera se je dalo posojilo. Banka dovoljuje posojila le proti vknjižbi na prvem mestu in sicer nikdar v popolni vrednosti posestva, temveč le dobro polovico. Vknjižba na tvojem posestvu v korist banke je torej za vse pametne ljudi in tudi za druge denarne zavode kakor gotov denar. Banka izdaja po množini posojil vrednostne papirje. Če je dala en milijon kron posojila, bo bo izdala za en milijon kron vrednostnih papirjev, za katere dobi pri domačih in tujih bankah gotov denar. Posojilo je zaradi vknjižbe na prvem mestu popolnoma varno, torej obrestovanje zagotovljeno. Banka mora te svoje vrednostne papirje obrestovati po $4\frac{1}{2}\%$. Za vso vrednost teh vrednostnih papirjev pa je prevzela poročstvo kranjska dežela z vso davčno močjo dežele. Kdor torej vzame kako varnostno listino, ki se šteje tudi pred vsako sodnijo za otroško-varno naloženi denar, ima zagotovljeno obrestovanje po $4\frac{1}{2}\%$. Ker se pa obresti izplačajo na pol leta brez vsakega odbitka, se v resnici plača 4-55 K za 100 K. Drugi denarni zavodi torej vedo, da bodo dobili od vrednostnih papirjev kranjske deželne banke vsako leto po 4-55% obresti. Koliko bodo pa dale v gotovini za take listine?

Če je na denarnem trgu suša, to je, ako je denarja malo, obresti pa visoke tudi drugod, ne bodo hotele banke dati čistih 100 K za vrednostno listino 100 kron, ampak malo manj, morebiti le 98 K, v posebno slabem slučaju tudi le 96 K. Ako je pa denarja veliko, to je takrat, ko bi se v drugih podjetjih denar komaj po 4% obrestoval, bodo te listine imele vrednost do 105 K.

Iz tega pa sledi, da mora tudi banka dolžniku dati le toliko denarja v gotovini, kolikor more dobiti za njegovo zadolžnico. V sedanjem posebno slabem

času bo dobil dolžnik mesto 1000 K morebiti le 970 ali 960 K. Bolj nazaj gotovo ne bo šlo. Če se pa zdaj tudi to računa, se plačajo obresti od posojil, ki jih je banka dala, obenem z upravnim prispevkom vred le po 4-9%. Kadar bo denarja zadosti, bodo znašale obresti nekaj nad 4%.

Vsak dober gospodar more dobiti na ta način denar po zelo nizki obrestni meri pri deželni banki.

Toda tudi za vlagatelja je deželna banka največjega pomena. Nobena hranilnica, ki ima pupilarno varnost, kakor so kranjska, ljubljanska in razne občinske in mestne hranilnice, ne obrestuje denarja več kakor 4-25 od sto. Deželna banka ti plača 4-55. Varnost ni pri nobeni hranilnici tako velika, kakor pri banki. Razen vknjiženega dolga, ki je že sam na sebi varen, je Kranjska dežela z vsem svojim premoženjem za poroka. Kje je kaka posojilnica z večjo varnostjo? Denar se ti obrestuje precej od dneva, ko vložiš. Pri hranilnicah je navadno od 1. ali od 16., tukaj precej. Če imaš naloženega 1000 K, dobiš torej pri banki vsako leto 3 K več obresti. Zakaj si ne bi pomagal, ko si lahko. Na milijone denarja je še vložena po nizki obrestni meri po hranilnicah v mestih. Hitro ga dvigni!

Ti vrednostni papirji od deželne banke so tudi popolno zanesljivi za otročji denar pri sodnijah. Varuhi naj sami posredujejo, da se ves tak denar v banki naloži. Obresti se sprejemajo po kuponih. Kdor kupi tak vrednostni papir deželne banke, dobi obenem z listino nakaznico za obresti dotičnega pol leta, vstriže jo in pošlje ali prinese v plačilo.

Kdor rabi še bolj natančno pojasnilo, naj se kar na deželno banko naravnost obrne. Vedno se mu bo z veseljem postreglo. Tako bomo tudi dosegli, da bomo imeli posojila naših kmetov doma in ne bomo odvisni od tujega denarnega trga.

Beg deklet od doma.

Z zadnjim člankom sem hotel končati to razpravo. Medtem sem bil opozorjen na dve stvari, kateri dano vprašanje v prav žalostni luči pojasnjujeta. Ker sem hotel le gospodarje in kmečka dekleta sama opozoriti na velike nevarnosti po mestih in v tujini, moram tudi to priobčiti, da se bodo vsaj pametne varovale:

I. C. kr. okrajno glavarstvo v Rudolfovem je z dopisom z dne 4. oktobra 1912, št. 16.001, razposlalo župnim uradom sledečo okrožnico po nalogu ministerstva in deželne vlade: »Kakor je poizvedelo notranje ministrstvo, se v zadnjih letih vedno bolj množi izseljevanje slovenskih deklet, posebno iz Kranjske in Goriške, v jutranje dežele. Kakor se sliši je prišlo le lani do 2000 deklet samo v Aleksandrijo. Sporočilo se je notranjemu ministrstvu, da je padlo veliko teh deklet, ki so šle za delom in zaslužkom, ali imele tudi službe obljubljene, v Egiptu v roke sleparjev in trgovcev s človeškim mesom. Ti jih spravijo v zloglasne hiše ter tako na duši in telesu popolno končajo.

Glavni vzrok te nesreče je v dekletih, ki gredo v Egipt, ne da bi imele popolno gotovo službo. Deloma jim pa tudi sleparji službe obetajo, katerih sploh ni in jih premotijo, da se tja podajo. Vse službe so tem sleparjem le pretveza za človeško trgovino.

Z vsemi močmi je treba delati, da se ljudstvo poduči o nevarnostih izseljevanja deklet in žen v jutranje dežele. Naj ne prevzamejo nobene službe, če niso za gotovo poizvedelo, kako je z njo v resnici.

Na pripravnem mestu naj poizvedo, kako je s službo, katera se jim obeta. (Pri tem je samo ob sebi umevno, da naj vprašajo natančno za ime gospodarjevo in ulico, kjer stanuje.) Naj pošljejo ponudbe in vse druge dopise za službe deklet ali žen v jutranjih deželah na centralno vodstvo društva zoper trgovino s človeškim mesom pri dunajskem magistratu. (Celi naslov: Zentralstelle zur Bekämpfung des Mädchenhandels bei der Wiener Polizeidirektion.)

Opozarja se tudi, da deluje od septembra t. l. v Aleksandriji posebno društvo za varstvo deklet. Članice tega društva se spoznajo po veliki broši z rumeno-belo barvo. Čakajo pri morju pri dohodu vsake ladje. Nanje naj se dekleta obrnejo in gotovo jim bodo pomagale z besedo in dejanjem. — Tako razglas, ki poroča, kako se v resnici godi našim izseljenkam.

Torej na 1000 slovenskih deklet, če jih vzamemo le polovico, samo v Aleksandrijo. Kje so pa še vsa ostala! Pred par leti sem govoril s tako revo, ki je hotela na vsak način za kuharico v Egipt. »Moram naglo veliko zaslužiti. Doma je to nemogoče. Torej doli.« Šla je in izgini! za vselej.

II. Slaba slika razmer v kakem kraju je število nezakonskih otrok. Je

to res nepopolna slika, pa vendar deloma kaže resnično stanje. Priobčujemo torej za zadnjih šest let natančno število vseh porodov v Ljubljani, in izmed teh število nezakonskih.

Leta 1906 je bilo rojenih v Ljubljani 1066 otrok, med njimi nezakonskih 271, t. j. 25,5 odstotkov; leta 1907 rojenih 1065, med njimi nezakonskih 240, t. j. 22,5 odst.; leta 1908 rojenih 1121, med njimi nezakonskih 260, t. j. 23,4 odstotkov; leta 1909 rojenih 1068, med njimi nezakonskih 254, to je 24,1 odst.; leta 1910 rojenih 1164, med njimi nezakonskih 261, to je 22,4 odst.; leta 1911 rojenih 1111, med njimi nezakonskih 278, t. j. 25 odstotkov.

Večina nezakonskih otrok je rojena v civilni bolnišnici. Sicer pa ni od teh niti desetina ljubljanskih. Res je, da jih pride veliko v bolnišnico tudi iz dežele, toda neprimerno več pride iz mest nesrečnih domu. Torej od 22 do 25,5 odstotkov nezakonskih otrok! To so velike številke. Ali gredo res vse, ki gredo v mesta, za kruhom? Kruha imajo na kmetih zadosti. Vsaka kmečka dekleta ima pri gospodarju veliko boljšo hrano kakor pri sedanji draginji v mestih in prav gotovo več prihrani na kmetih, kakor more kakor dekleta ali delavka v mestu. Služb se nikjer ne manjka. Več sto bi jih v vsakem kraju lahko precej vzeli. Ostanj doma, ker le tam je prava sreča zate.

Anton Oblak.

Naše gospodarstvo.

V. Gnojenje.

Veliko se je že pisalo o gnojenju, toda že površni pogled v gospodarstvo po deželi nam kaže, da še vedno premalo. Gledal sem letos ono revno turšico po celih obširnih dolinah, slabotno zelje, malo ajdo in zanemarljive travnike po raznih krajih in težko mi je bilo, da toliko gospodarjev ne pozna pravega gospodarstva, ki res kaj nese.

Nasprotno pa imamo na tisoče zgledov o prav izvrstnih uspehih dobrega gnojenja. Lani je kupil mali posestnik njivo, ki že leta ni bila gnojena. Potrosil je gori vrečo superfosfata in imel oves, da ga ni bilo takega v sosesčini. Letos je pognojil tam še s hlevskim gnojem in dozorel je posebno lep krompir. Drugi so tudi letos posuli spomladi veliko fosfata po starinah in mičinah. Imeli so dvojno prav bogato košnjo. Splošno lahko rečemo, da se da na naši zemlji vsega, razen žita, skoro še enkrat toliko pridelati, kakor doslej.

To mi daje povod, da še enkrat navajam prvotne pogoje pravega gnojenja.

1. Hlevski gnoj je še vedno najboljši gnojilo, ki ima v sebi glavne snovi, katere zemlja potrebuje. Na njivah se za dolgo časa hlevski gnoj ne da nadomestiti z umetnimi gnojili, ker ima v sebi mnogo raznih bakterij, katere ni-

so v gnojilih. Ne puščajte gnoja dolgo pod živino, kakor se godi po nekaterih hlevih, ko ga cele mesece ne izkidaajo. Za gnoj je najboljši, da se precej izkida, razgrne po gnojišču in dobro zahodi. Gnoj, ki je bil dalj časa na kupu zahojen, je veliko boljši, kakor precej iz hleva na njivo speljan. Na kupu namreč dozori za dobro gnojenje, ko so vsled gnitja razvijejo razne bakterije. Pri gnoju ni glavna stvar veliko stelje, ampak veliko odpadkov od živine.

Napravi si za gnoj dobro gnojišče, ki mora biti globočje, kakor drugi svet in če le mogoče malo obzidano. Na tisoče malih posestnikov ima še zdaj gnojišče na kaki rebri naslonjeno, da ja gotovo voda vse izpere in kar je boljšega, sabo odnese. Kako bo tak re-vež prišel naprej? Ne popravi! nikdar hiše, ne zidaj štibelca, še vrat ne naredi novih, dokler nisi uredil hleva, gnojišča in gnojne jame! Saj to je potem zate zlata jama, iz katere se vse drugo počasi popravi. Če drugače delaš, potem kravo pri repu iz hleva vlečeš. Izračunali so letos, da je gnoj od ene odrasle goveje živine skozi celo leto vreden čez 100 K. 1 g dobrega gnoja so cenili na 90 h.

2. Gnojnica je najcenejše in najbolje gnojilo. Za gnoj je treba vedno stelje, se mora izkidati in zahoditi. V dobrih hlevih se pa gnojnica kar sama izceja v gnojno jamo, odkoder se s salko izvozi na njive in travnike. Še danes poznamo velike vasi najboljših kmetov, izmed katerih imajo mnogi posestva vredna nad 60.000 K, od katerih še nobeden nima gnojne jame. Začeli so pa naši gospodarji delati v zadnjem času gnojne jame. Kdor je le eno leto gnojnice vozil na travnike ali njive, se ne bo nikdar več izgovarjal: »Ni časa, ni denarja.« Jesen je tukaj. Izvožite povsod gnoj na travnike in napravite precej dobre gnojne jame, zadosti velike in dobro delane. To je podlaga za napredek v gospodarstvu. Naj bodo njive še tako raztresene in svet hribovit, gnojnica mora vendar gori. Kamor se z gnojem pride, se tudi gnojnica pripelje.

3. Umetna gnojila. Da dosežemo popolni uspeh pri gospodarstvu, moramo rabiti tudi umetna gnojila, ker nima hlevski gnoj vseh redilnih snovi v zadostni množini. Veliko gospodarjev je z napačno uporabo gnojil precej denarja zavrglo. Kdor pa posluša pametni nasvet, je bil še vselej zadovoljen.

Svetujejo, da naj se da vsako prst kemično preizkusiti, predno se gnojilo kupi, da se spozna, katerih snovi najbolj primanjkuje. Tega bi jaz ne pripo-ročal. Napravite raje sami tako, kakor navadno delajo učenjaki ali kmetje v Švici. Vzamejo lončene posode za cvetlice in denejo notri navadne prsti iz njiv, od katerih hočejo zvedeti, katerih gnojil potrebujejo in katere rastline bi se najbolje tam sponesle. Na polni torej pet posod s prstjo iz njive, o kateri hočeš izvedeti, kako bi pesi po-

gnojil. V prvo deneš hlevskega gnoja, v drugo fosfata, v tretjo kalija, v četrto kalija in fosfata, v peti še z gnojnico prilivaš. Kakor imajo punice in deklči veselje z rožami, tako se veseli gospodar nad sadovi svoje njive. Lahko napraviš tudi poskušnje z ovsem ali krompirjem. Če ne maraš posod, bi pa prav pametno ali še veliko boljše storil, ko bi napravil mali vrtiček za take poskušnje. Za vsak poskus določi 1 m² prostora. Prsti lahko nanosiš iz njive v ta vrtiček. Tako bi vsak gospodar sam spoznal, česa potrebujejo rastline in kako se da z umetnimi gnojili pridelati pomnožiti. Videl boš tudi, katero gnojilo je za tvoj svet najpripravnejši. Nekateri gospodarji so pa kar na njivah delali poskušnje. Nekaj krajev so pognojili z umetnim gnojem, druge z navadnim gnojem in umetnimi gnojili. Da se je gnojenje pri pametni rabi izplačalo, ni dvoma.

Poglejmo zdaj natančneje posamezna gnojila.

a) Vsaka rastlina rabi za rast najprej fosforno kislino. Semena imajo za prve kali same zadosti fosforne kisline v sebi. Ko požene seme korenine, mora najti v bližini zadosti fosforne kisline v porabni obliki. Če rastlina fosforne kisline ne najde, zastane v rasti, vsa je slabotna in onemogla. Kakor pri živalih je tudi pri rastlinah ravno prvi začetek v mladosti zelo važen. Ako rastlina najde to snov obenem s kalijem in dušikom, se prav hitro razvije. Prav gotovo je tudi, da so pridelki, ki so stradali ob rasti fosforne kisline, veliko manj vredni za hrano pri človeku ali živali. Hlevski gnoj ima primeroma zelo malo fosforne kisline v sebi. V 100 kilogramov gnoja je le ena četrtna kilograma fosforne kisline, katero navadno še dež izpere ali se v vodi izgubi. Jasno je pa tudi, da skoro ne moremo dati polju v hlevskem gnoju zadosti fosforne kisline. V ta namen torej rabimo umetna gnojila. Kostna moka, ki je napravljena iz mletih kosti, katerim vzamejo lim, ima 28 do 30 odstotkov fosforne kisline.

Pri nas se v zadnjem času vedno bolj rabi superfosfat, ki se napravi iz žvepleno kislino iz kamnja. Superfosfati imajo 12 do 20 odstotkov raztopne fosforne kisline. Začetkom so rabili to gnojilo le za ajdo, zdaj so spoznali, da to dobro tekne vsem drugim rastlinam. Začeli so ga rabiti tudi za krompir, peso, vsa žita, posebno pa detelje, fižol in grah. Povsod so dosegli prav izvrstne uspehe. V zadnjem času se vedno več fosfata tudi za travnike porabi. Tudi Tomasova žlindra je za travnike prav dobra. Pozna se učinek gnojenja tri do pet let. Žlindra se napravi pri čiščenju železa. V sebi ima 11 do 22 odstotkov fosforne kisline, ki pa ni vsa raztopna v zemlji. Če ima žlindra 18 odstot. fosforove kisline, je od te komaj 12 odstotkov raztopne. Od tod si moremo razlagati, zakaj zadostuje veliko manjša množina superfosfata, kakor žlindra, za isto površino. Nekat-

ri učenjci pa priporočajo vedno tretji del manj superfosfata, kakor žlindre, da se doseže isti uspeh. Ako se vzame za 1 oralo travnika štiri vrče žlindre, se izhaja prav dobro z 270 kg superfosfata. Dokazano je tudi, da ostane fosforna kislina fosfata v zemlji pet, pa tudi do sedem let. Zadnja leta sem gnojil travnikom vedno s superfosfatom in dosegel prav izvrstne uspehe. Po mojih skušnjah vpliva fosfat boljše na travnike kakor žlindra.

Fosfat je pa tudi za nas precej cenejši. Dobili smo ga na vse postaje v okolici z garantirano množino 14 odst. fosforne kisline po 6 K 50 h 100 kg. Žlindra, ki ima 18 odstotkov, od katere pa pride k dobremu le 12 odstotkov, stane okoli 6 K 90 h.

Pri tem pa še enkrat povem, da je žlindra res dobro gnojilo, čeprav se preveč vsiljuje od raznih tvornic. Nespametno je pa žlindro priporočati, ker ima mnogo apna v sebi. Kdor rabi za svojo zemljo apno, ga dobi doma zadosti po ceni. Živo apno je spomladati povsod na prodaj, cestnega prahu ali blata tudi ne manjka, lapor in omet od starih zidov se tudi dobi. Čemu bi denar za tuje blago tja metali in apno na Nemškem kupovali. To bi bila gotovo gospodarska norost.

Prav umestno bi bilo, ko bi pametni gospodarji gnojili en del travnika z žlindro, drugega pa s fosfatom, da bi se tako očito pokazalo, kaj je boljše.

b) Začeli smo kupovati v veliki množini fosforno kislino za polje in travnike, toda še veliko premalo kalija. Vsi veste, kako dobro napravi pepel, kamor koli ga potresete. Detelja se kar poživi, pesa in krompir se ob pepelu lepo razvijata, na travnikih da pepel prav dobro in gosto travo. Ko bi imeli vedno zadosti pepela! Toda zmanjka ga precej, še za travnike in detelje ga ni nikdar zadosti. Pepel je pa le zaradi kalija rastlinam tako po volji. Prav vse ga morajo imeti. V hlevskem gnoju je kalija primeroma malo, odvzame se pa ga veliko zemlji z vsemi pridelki. Nekatere zemlje imajo precej kalija v sebi, vendar ne toliko, da bo zadostovalo za celo vrsto let.

Da bo vse bolj uspešno rastlo, moramo dodajati kali v umetnih gnojilih. Kalija imajo posebno veliko razne soli v sebi. Mi imamo v Galiciji, Spodnji Avstriji in drugod cele gorske sklade soli in tisoče in milijone stotov odpadkov, ki bi se dali za gnojenje prav dobro porabiti. Ker smo pa povsod malo počasni, še nismo prišli do tega, da bi rabili domače blago, raje ga Nemcem drago plačujemo. Tam na Nemškem torej kopljejo iz zemlje tako sol, kateri pravimo kajnit, ki ima v sebi 12 do 14 odstotkov kalija, in jo pošiljajo po svetu kmetom, ki hočejo doseči res dosti pridelkov. Ker je pa vožnja na tako daljavo, kakor je iz Nemčije k nam, precej draga, so v tovarnah pripravili iz kajnita kalijevo sol, ki ima 40 do 42 odstotkov kalija v sebi. Torej kalijevo

sol je le iz kajnita. Ko bi mogli vzeti kajnit kar na mestu, kjer se koplje, bi bilo vse eno, kaj se vzame, kalijevo sol ali kajnit. Ker je pa vožnja tako draga, je vedno boljše, vzeti kalijevo sol. Če ima kajnit 12 odstotkov kalija in stane 100 kg 5 K 50 h, stane 1 kg porabljivega kalija v kajnit 45-6 h. Kalijevo sol ima do 42 odstotkov in stane 12 K 60 h, velja potem 1 kg kalijeve soli le 30 h. Torej je kalijevo sol v primeri z gnojilno možno več kakor tretjino cenejša.

Gotovo je nespametno, če kdo kupi kajnit mesto kalijeve soli. Žlindra ali fosfat, kar se že vzame, se navadno skupaj zmesi s kalijevo soljo. Potem se travnik najprej po dolgem, potem pa še počez potrosi. Na njivah naj se potrosi kalijevo sol kake 14 dni pred oranjem. Na travnike se pa kar navadno potrosi v jeseni. Strupena ni ne kalijevo sol ne fosfat. Vendar naj se vsaj kake štiri dni po gnojenju ne pase, da živina ne bo tam preživo ujedla zaradi dobrega teka, ki ga sol napravi. Fosfat se poseje po travnikih v zgodni spomladi. Gotovo bi pa tudi v jeseni gnojenje s fosfatom travnikom koristilo. Fosfat se pa mora na njivah vedno na brazde usejati in zabraniti. Če ni zmešan s prstjo, ne pride vselej do popolnega uspeha.

Večini naših kmetov se zdi še zdaj kalijevo sol veliko predraga. Prerevni smo, ne zmoremo. Bo že zrastle. Prijatelj, poskusi! Poskusi in videl boš, kakšen je razloček. Le pri rečeh, ki so za napredek gospodarstva neobhodno potrebne ne varčevati! Taki varčni gospodarji, ki hočejo najprej vse pri drugih videti, se oškodujejo tekom let za prav znatne vsote. Nazadnje pa vendar pricaplajo za drugimi, ko so sami že veliko škodo trpeli. »Ne bom zadnji. Pri vsem kar je dobrega, hočem biti prvi.« Pri skupnem naročevanju postane vsako gnojilo precej cenejši. Če pa poskusiš pri celem vagonu cene malo doli potisniti, imaš prav. Nekaj se že da doseči. Pri gnojilih, ki so za kmeta neobhodno potrebna, naj bi se sploh ne iskalo veliko dobička. Pred očmi moramo imeti zadnji cilj: Neobhodno potrebo povzdigniti naše gospodarstvo.

c) Dušik dajemo posebno v gnojnicah, pa tudi v hlevskem gnoju. V umetnih gnojilih se prodaja navadno v čilskem solitru ali amonijevem sulfatu. Brez dvoma je pri pametni uporabi čilski soliter boljši. Rabi se navadno za polje, ko so rastline že začele rasti. Zitu precej pomaga, da napravi močnejše korenine in več zrnja. Naši kmetje ga zaenkrat ne bodo naročali, ker jim je predraga. Ko si malo opomoremo, bo treba tudi s tem poskusiti. Posebno pomaga pri žitu, ki je slabo prezimilo, da naglo in bujno požene in napravi močnejše korenine. Tudi je dober pripomoček, da žito ne poleže.

Novo in staro v sadjarstvu.

Čudno se je že marsikomu zdelo, da so bila naša stara drevesa tako krepko razraščena, visoki junaki, ki so se skoraj z vaškim zvonikom kosali, sedaj pa povsod le prtljivke vidimo. Skoro vse ostane majhno in neznačajno.

Dobri sadjarji pravijo, da izvira to od napačnega sajenja. Preiskali so na tisoče slabotnih in bolnih dreves in skoro povsod je bil glavni vzrok slabe rasti ali drevesne bolezni v napačni saditvi. Drevo se ne sme nikdar pregloboko v zemljo dejati, ker drugače pridejo korenine v premrzle plasti. Tam kjer preidejo korenine v deblo, naj bi bilo drevo že nad zemljo. Najboljše, če se zaznamuje, kako globoko je bilo poprej drevo v zemlji, ko se izkopije. Ne koplji nikdar večje ali globočje jame, kakor je ravno za korenine potrebno.

Mnogi so poskusili prav široke jame izkopati, zemljo zrahljati in vse skrbno pripraviti, da bo drevo hitreje rastlo in dobilo v zemlji zadostno hrano. Zdaj pravijo, da je to ravnanje napačno. Dobra in zrahljana zemlja je topla. Solnčni žarki jo pregrevajo, ker pogosto gospodarji še zgornjo rušo odstranijo, drevo hitro in bujno raste. Le suho večkrat postane, ker gre voda skozi tako zemljo, ki je zrahljana, kakor skozi gobo, ki ima same luknjice.

Ko pridejo korenine iz teh dobrih plasti, kjer je bila rast tako nagla in lahka, do trde zemlje, ne morejo naprej. Korenine zastanejo, ker hrane nimajo, drevo hira. Poprej so bile v mehki zemlji, zdaj pridejo do trde, kjer niso v stanu predreti. Če se pa korenina že iz mladega navadi na trdo življenje, ima tudi pozneje zadosti moči, da si povsod najde pot. Torej majhne luknje, kolikor je ravno potrebno.

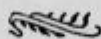
Da bodo drevesa drugo leto obilo sadu rodila, jim morate že zdaj gnojiti. Kakor vse druge rastline, potrebuje tudi drevo zadostne hrane. Prav gotovo bi mogli več kakor podvojiti naš sadni pridelek. Saj je pomen sadja za zdravje in gospodarstvo zadosti znan. Pogosto vidimo mah na drevesih. Vedno na novo se priporoča: Spravite mah stran in očistite drevesa. Toda kaj pomaga mah odstraniti, če pa še vedno manjka zadostne hrane. Le zaradi slabe hrane se mah povsod na drevesih prikazuje.

Gnoji torej že jeseni z dušikom, da bo drevo hitro in lepo rastlo. Če si bogat, si kupi amonjaka ali solitra. Če pa hočeš po pameti varčevati, napelji po sadnem vrtu že jeseni veliko gnojnice. Reklo se je tudi že večkrat, da naj se gnoji bolj oddaljeno od debela, tam, kjer je navpik krona drevesa. Prav je, da se ne gnoji naravnost pri deblu, toda sicer so korenine drevesa povsod razprežene. Na sadnem vrtu se povsod korenine dreves prepletajo in rastejo vse vprek. Če imaš dobro zasajen vrt, gnoji razen pri deblu povsod. Enkrat bo ta hrana drevesu gotovo prav prišla. Prav pametno delajo gospodarji, ki gnojijo drevo s hlevskim gnojem. Čim več bo

gnoja, več bo sadu. Drevo je vedno hvaležno za gnoj. Rabi pa tudi že jeseni umetna gnojila za drevje. Kakor za vse druge rastline, sta tudi za drevje kali in fosforna kislina potrebna. Pametnim gospodarjem tega ni treba dokazovati. Umetnih gnojil moraš za sadje še precej več kakor za travnik porabiti. Za eno majhno drevo se vzame pol kilograma kalijeve soli in 1 kg žlindre. Za eno oralo se vzame (če je pa že prej dobro pognojeno, zadostuje tudi za 1 ha) 100 kg kalijeve soli ali 300 kg kajnita in 150 do 200 kg žlindre ali malo manj superfosfata.

Napravi okoli drevesa mali kolo-bar, izkopli rušo, vsej gnojilo in ga dobro premešaj s prstjo, ker se ti zna iz gnojila drugače le skorja napraviti. Zimska moča bo te redilne snovi spravila do korenin.

Drevesa potrebujejo tudi veliko apna. Ker je pri nas živo apno še povsod precej po ceni, boš prav dobro storil, ako drevesom zadosti poapniš. Če apniš, ne smeš takrat gnojiti s hlevskim gnojem, superfosfatom, kostno moko ali amonijevim sulfatom.

Kozolec iz betona.

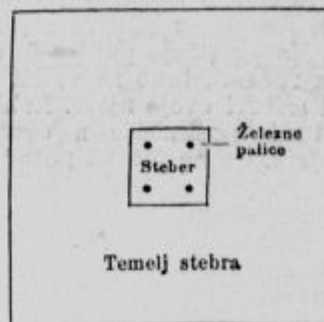
Ali bomo res tudi kozolce delali iz cementa? Prav gotovo. Naj povem tudi precej vzrok, zakaj. Najprej zato, ker so trpežnejši kakor leseni, potem pa zato ker so hitreje narejeni in slednjič zato, ker so cenejši. Smo že poskusili in smo se prepričali, da so res stanovitnejši, cenejši in hitreje narejeni.

Posednik Jože Sotlar na Rojah pošta Velika Loka je prvi v našem kraju naredil kozolec iz cementa. Posrečil se mu je popolnoma.

Kako je to delal, hočem tukaj ob kratkem popisati. Začnimo kar s stebri. Ti so vsi seveda iz betona. Naredil jih je, skoro bi rekel, igraje. Najprej je izkopal temelj za steber. Štirivoglata jama 1 m 25 cm do 1 m 50 cm široka, 35 cm do 50 cm globoka. To je napolnil z betonom. Mešanica je sledeča: 1 del portlanda in 7 delov ostrega peska. Da je šlo betona kolikor mogoče malo, je povsod natolkel vmes debelo kamenje. Mimogrede naj omenim, da kamenje med betonom prav nič ne škoduje, nasprotno: debel kamen beton še bolj zveže. Samo na to se mora paziti, da je vsak kamen od vseh strani z betonom zalit; torej se ne sme nikjer kamen kamna dotikati. Na sredo jame je postavil pokonci dve okrogli železni palici dolgi 5 m in nekaj čez. Palici sta 35 ali 40 cm narazen in gresta skozi ves steber. Zdolej jih je dobro zakrivil. Palici sta debeli okrog 2 cm. Še bolje je postaviti štiri palice, v vsakem vogalu stebra eno. V tem slučaju smejo biti nekoliko šibkejšje. Ko je bil temelj zabit, je postavil nanj obliko stebra. Kjer je svet trd, zadostuje 1 m 25 cm velik temelj, v mehkem svetu mora biti pa bolj velik, recimo 1 m 50 cm. Oblika

Podoba 1.

kaže tloris temelja in stebra s 4 železnimi palicami.

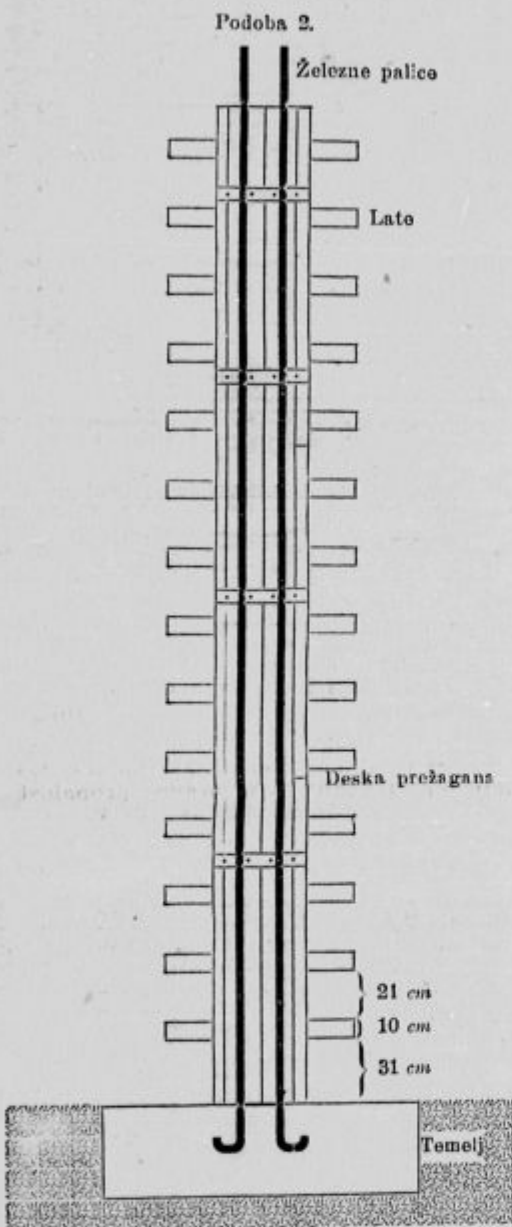
stebra je bila sestavljena iz štirih 2 in pol cm (ali 1 palec) močnih smrekovih desk. Dolžina oblike je 4 m 63 cm. Svetloba zdolej 37 cm zgoraj 28 cm in ravno toliko bo tudi steber močan: zdolej 37 cm, na vrhu pa 28 cm. Ena izmed desk je imela 14 štirivoglatih 10 cm velikih lukenj, ki so druga od druge oddaljene 21 cm. Natančno pokonci postavljena oblika se je na vse štiri strani s štirimi dolgimi koli podprla, da se vsa stvar med zabijanjem ni zavila ali nagnila. Da se deske ne zvržejo, ko se na znotranji strani od betona zmočijo, je treba na nje na treh ali štirih krajih počez pribiti kratke deščice. Ena izmed štirih pokončnih desk mora biti iz treh kosov, to je dvakrat prežagana. Najprej se zraven dene spodnja tretjina deske, ko je ta del zbetoniran, se pridene srednja tretjina in ko je tudi ta del zabit, se pridene zgornja tretjina deske in zabije steber do vrha. Železne palice naj bodo vrh stebra toliko daljšje, da se bo nanje nasadil tisti tram, ki bo na stebri slonel in streho nosil. Tukaj se tram z matico (mutterlom) na steber pritrdi.

V 14 štirivoglatih luknjah se je od zunaj skozi desko vtaknilo 14 kosov lesa, take oblike kakoršne bodo kozolčne late. Ti lesovi, ki so nekoliko ošpičeni, so se po celem stebri zabili, pa kmalu iz stebra vun potegnili, ker pozneje ko se beton popolnoma strdi, jih ni več mogoče vun dobiti. Tako so se zbetonirali končni stebri, ki imajo luknje za kozolčne late samo z ene strani recimo do srede stebra.

Drugi stebri, pri katerih gredo late skozi steber, se betonirajo nekoliko drugače. Pri teh stebrih gredo namreč za late namenjene luknje skozi ves steber. Do zdaj smo samo na eni izmed štirih stranic izžagali 10 cm velike luknje, zdaj pa jih je treba tudi na nasprotni stranici izžagati, da bomo tiste 10 cm močne kratke lesove (late) vtaknili skozi obe stranici in jih zabetonirali. (To je razvidno iz podobe 2.)

Kdor dela dvojnati kozolec takozvani »topler«, mora na pravem mestu znotraj v obliki priložiti primerne lesove, da nastane votlina, kamor pride tram in vezi (pantje) — ravno tako kakor tesar lesen steber zdolbe. Seveda je treba s tem tudi zabetonirati vijake, ki bodo tramove in vezi priključili. V tak steber gre 250 kg portlanda. Ves material za en steber stane nekako 14 K. Kdo ti bo dandanes dal hrast za ta de-

nar? Koliko stane tesianje stebrov, koliko truda predno se luknje zdolbejo, ve vsak, kdor je kdaj kak kozolec delal. Iz betona pa je narejen v enem dnevu pa ličen, brez napake in raven kakor sveča. In ko je narejen, že tudi lepo pokonci stoji, vzdignil ga je namreč en sam človek.

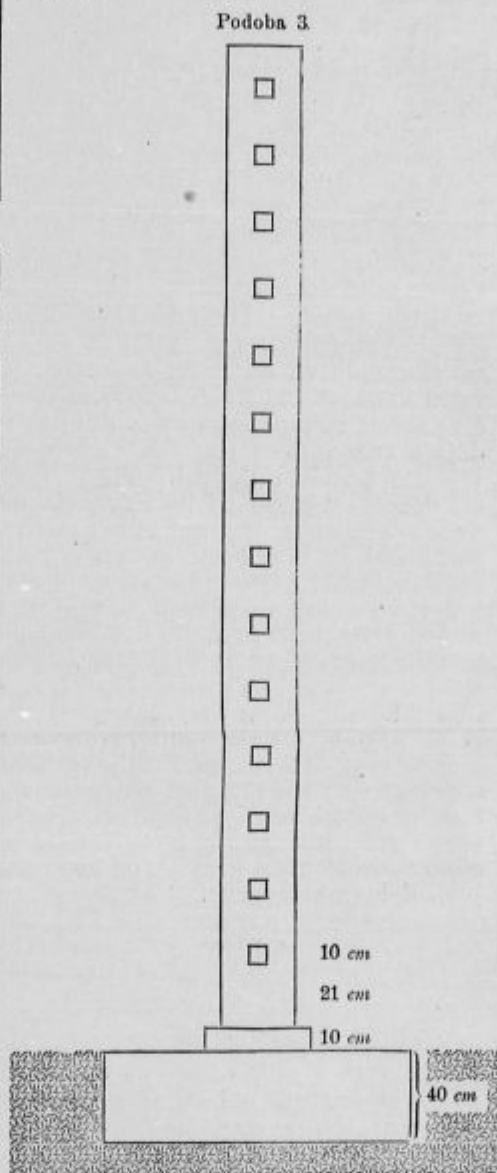
Drugi dan se deske varno proč vzamejo. Če se je steber kaj okrušil, se z novim betonom zakrpa in s fino cementno malto zgladi več ali manj, kakor kdo hoče. Da je steber bolj čeden, se mu naredi zdolet kakih 10 cm visok postavek. Izdelan steber kaže pod. 3, na njej je zdolet tik tal videti tudi postavek (zokel), ki je visok 10 cm.

Čez par tednov bo steber že zapel kakor zvon, če ga boš potrkal.

Zgoraj imenovani posestnik je naredil kozolec osem oken. Polovica je dvojnatga. Ta je vezan kakor vsak lesen kozolec, samo da stoji veliko trdneje. Druga polovica so pa peroti na vsaki strani dveh oken. Posebno na perotih je stvar preprosto narejena. Na vrhu stebra je na železo nasadil smre-

kov tramiček, ga z matico privil in ta tramiček nosi streho brez vseh podpor ali vezi.

Slednjič naj še omenim, da je kozolec krit s cementnim zareznikom, kakoršnega so v zadnjih treh letih začeli po nekaterih krajih na Kranjskem izdelovati. Zato je ta kozolec res iz betona, kolikor ga je mogoče iz betona narediti.

Tržni pregled.

Vsled vojske na Balkanu je postalo pomanjkanje denarja še bolj občutno. Na borzi je bilo vse zmešano, cene raznih papirjev so zelo padle, seveda le za par dni. Pri teh igrah so pa vendar mnogi tisoče izgubili. Upati je, da bodo pametni ljudje zopet začeli bolj nalogati denar v hranilnicah in se bodo denarne razmere na kmetih počasi uredile.

Sicer je pa vojska zelo povzdignila cene kmetijskim pridelkom. Gotovo se je letos mnogo več žita pridelalo nego lani. Posebno v Ameriki so imeli prav

obilno žetev, tudi v Rusiji je veliko pridelka. Toda po začetni vojski so šle cene precej kvišku. Iz Srbije in Bolgarske gotovo ne bodo zdaj žita prodajali, ker bodo sami vse porabili, iz Rusije je pa izvoz zelo oviran.

Za nas bo seveda glavni dobiček v manjšem uvozu živine iz balkanskih držav. Vsled dobre letine so bile goveje cene v veliki nevarnosti; cene prašičev bi po novem letu gotovo padle, ko bi Srbija in Bolgarska zopet v Avstriji prodajali dovoljeno množino, nekaj čez 70.000 prašičev. — Zdaj smo za enkrat varni.

Cene goveji živini so še zadosti visoke. Dne 21. oktobra so prignali na dunajski trg 4212 glav in sicer 2368 volov, 892 bikov, 788 krav, 164 bivolov. Pri tem še opomnim, da je razen ponedeljka na Dunaju sejm tudi v petek.

Prodajali so vole: nemške: Ia 114 do 123 K, IIa 104 do 112, IIIa 96 do 112 K, izjemno 128 K; ogrske sive: Ia 108 do 116 K, IIa 100 do 106 K, IIIa 90 do 98 K, izjemno 124 K; gališke: Ia 112 do 118 K, IIa 105 do 110 K; ogrske pisane Ia 116 do 131 K, IIa 104 do 114 K, IIIa 92 do 102 K, izjemno 134 K; bike: Ia 96 do 100 K, IIa 80 do 94 K, izjemno 122 K; krave: Ia 100 do 108 K, IIa 76 do 98 K, izjemno 111 K.

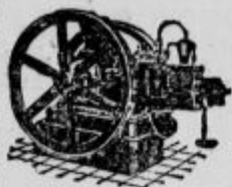
Cene so šle v primeri s prejšnjim tednom za 2 do 4 K naprej. Na graškem trgu je bilo pa oktobra toliko živine, da je še polovico niso prodali. Poslali so jo na Češko in Moravsko. Živa teleta so prodajali 95—128. Zaklana I. 1:46 do 1:76, II. 1:26 do 1:44, III. 1:04 do 1:24. Zaklane prašiče 1:50 do 1:76. Za zimo se obetajo visoke cene goveje živine, spomladi zna slabše postati. Oktobra je bilo po celi Avstriji veliko preveč mleka in mlečnih izdelkov.

Vsled obilne paše je bilo marsikje še enkrat toliko mleka, ljudje po mestih so pa ravno zdaj imeli veliko sadja, da za mleko in maslo niso veliko marali. Cene so šle precej nazaj. Zlasti mlekarne, ki izdelujejo slabo blago, niso mogle brez izgube prodajati. Le ena sama dunajska mlekarna je morala vsak dan 20.000 l mleka posneti. V hladilnih kletah dunajskih imajo zdaj še danskega in holandskega masla nad 12 vagonov, o domačem pa zgodovina molči. V zadnjem času so nekoliko ponehale pošiljke iz Galicije in Moravske, kar je trgovino olajšalo. — Kako bi bilo potrebno, da bi nekatere mlekarne, ki imajo pripravo, vselej, kadar bi bilo mleka ali masla preveč, na mirni mig začeli izdelovati sir. S tem bi sebi pomagali in druge rešili. Da bo pa to mogoče, bo treba še tesnejšega združenja. Sirne cene tudi padajo, ker je sira povsod zadosti.

Ker je pri nas pese zelo malo, se boji gospodinje, da bi prašičem prekmalu krme zmanjkalo. Kmetje ponujajo prašiče, čeprav je bila letina za krompir dobra. Trgovci so pa začeli, kakor vselej ob taki priložnosti, pripovedovati, da gredo cene prašičev naglo nazaj.

CLIMAX motorji na petrolej

Najcenejši obrat.

Komandina družba
Bac & Co.
tovarna za motorje
DUNAJ XIX/6.
Heiligenstädterstrasse, 8.11.12.

Najstarejša specialna tovarna motorjev za dvotaktna motorja za surove olje.

OSTANKI

30 metrov za K 14-
od raznega dobrega i
modernega blaga za jesen in
zimo za obleke, bluze in
predpasnike itd. Ostanki
so kajamčeno 3-9 m dolgi
in sveži. — Pošilja proti
povzetju. 3006

JULIJ KANTOR, tkal-
nica, Baby pri Nachodu
ČEŠKO.

Vzorci ostankov se ne
razpošiljajo.

Zavod za tečaje o
TRGOVSKI V. DI

Frid. Mester, ime itelj pre-
ke evrop. mej znane bivše
trgovske akademije. Lipsko.
Prospecte pošilja zastonj
ravnateljstvo. 3317

Pri lišajih

vseh vrst, posebno pri
mokrih in suhih lišajih,
kakor tudi pri prihlajih
sed-šežen nadeje pri
vseh izpuščajih, her-
morrhoidah, celo pri naj-
bolj zastonj in slučajnih,
kjer so odpravljena vsa
doslej uporabljena sred-
stva, lekarnarja
Stauder

Euzema-balm

gotovo p-maga Zdravi
se z Euzemo brez mo-
štenja pokucen. Zavarov.
s pat. št. 141.365. Cena
5 kron. — Prišle n le iz
Roth-ove lekarnice
Kaufbeuren D 35. bav.
Aligau.

Stevilna zahvalna pi-
sama ozdravljenih, po-
sebnost takih, ki so vpo-
rabljali leta vsa mogoča
mazila brezuspešno.
3411

**Najcenejši vir za
bombaževino in
platno.**

Zavitek suhna, ostanek, go-
sil atav, cena 40 m K 18-
Ti ostanki so 2 do 3 m dolgi,
iz izborne kakovosti.
Platnene rjuhe brez šiva
iz zelo močnega domač.
lanenega platna, 2 1/2 m
dolge, 150cm široke, 1 kos
K 280. Najmanjši odjem
6 kosov. Pošilja se samo
proti povzetju. Vzorci na
zahtevo zastonj in franko.
Od ostankov se vzorci ne
pošiljajo. Na voljo je izbira
vseh vrst posteljnih pre-
prog, inlet in kismet blaga,
platna, šitona, brisačk in
zupih robcev, namiznih
prtič, četirja, keper bla-
go, barbantna, suhna za
obleke itd. 1558

Johann Schkoda
Rath-Kasleletzt St. 11, Čelko.
Tkalnica platna in bombaževine.

2 darili

dobi vsak
odjemalac 5 kg zavoja
žitne kave
za K 4.— franko

zastonj

pri trdki
Josip Stumpf
t v rna žitne kave

Schoffen, Češko

Pri odjemu 6 zavojev
en zvoje žitne kave
zastonj. 3399

Zimski barhenti!

Kdor rabi dobre in pristno barv. barhente, flanele za srajce in
drugo perilo, lanene in bombažaste kanna ase, čefire, platno,
inlet, brisače, rjuhe, zimsko blago za doma in gospode, žep-
robce in drugo tkanino, naj se obrne na kršćansko trdiko

Jaroslav Marek, rolnik tkalnica štev. 45.

v Bistrem pri Novem Mestu ob Met. (Češko).

Vzorci se pošiljajo zastonj in poštne prosto. V zalogi
iznam tudi veliko množino ostankov zimskega barhanta,
flanele, kalfanasa itd., in raspošiljam v zavojih po 40 m za
16 K, prve vrste za 20 K, finejšo vrste za 25 K. Srajce za
povzetju. Od ostankov se vzorci ne pošiljajo. Srajce za
gospode iz flanele ali četirja 1 komad K 180, 2 20, 2 20, 3,
in . . . Pri odjemu 6 kom. srajce jih pošljem franko. Pri na-
račilih zadošča navedba šifre vratu. Dopisuje se slovensko.

Le naravnost
od tovarniške raspošiljalnice

„SUDETIA“

Krnov štev. 301 (avstr. Slezijska)

kupite 3030

blago za moške in ženske
obleke kakor tudi šlesko
platneno najboljšo kakovost
po najnižjih tovarniških
cenah. Ostanki zelo poceni.
Zahtevajte vzorce. Krasno
sezonske novosti.

Ceno posteljno perje

znamk. Avstrija priporočajo najbolje
5 ku K 180, boljše K 12—, belo K 18—,
snežnobelo K 2—, K 30—, najfinije K 42—
K 8— naređi polne in najzajše postelje,
zato velike pernice z dvema blazinama od
16 K naprej. Dobiva se le

D. Schnurmacher, Taus 246 Češko

Vzorci in cenik tudi za narejene postelje zastonj.
Pošilja poštne in carine prosto po povzetju

Napr daj j v Sori

lepo posestvo

obstoječe iz hiše, hleva in poda. Okoli hiše vrt. Pri
hiši sto dve njivi s 17 mernikov posetve in 6 parcel
gozda. Reda se lahko četvero goveje živine. Hiša
in hlev sta napovo zidana in z opeko krita. Kupei se
vabijotakoj. Več se izve pri **Jakobu Jenku**, posest-
niku v orl št. 36 pri Medvodah. 3414

Milijon odej za konje

Le K 195

kompl. velike

Neobhodno po-
trebno za vsa-
kega lastnika
konj so naše
svetovnoznane, nepre-
močljive, zelo trpežne
odeje za konje, ki so izde-
lane kompl. vel. iz posebno
debele, tople, brnske vol-
ne, vsled česar varujejo
konje pred vsakim pre-
hlajenjem in obdrži vedno
zdrave. Naše trpežne ode-
je za konje se dobivajo v
vsaki poljubni barvi in so
prodajajo od propadla tovarne po naslednjih izredno nizkih
cenah:

1 komad konjska odeja, kompletna, velika le . K 195
3 komadi konjskih odej, 670
6 komadov 11—

M. Swoboda, Dunaj III. Hl. sse 13-106.

Tovarna: štedilnik v H. K. locovo, Wolo, Zg. Avstrijsko.

Po dobroti in kakovosti nepre-
kosljiv železni, emajlirani, por-
celanasti štedilniki kakor tudi iz
majolike za gospodinjstvo, otele,
restavracije i d. Načrti za ku-
hinje na paro, plinove štedilnike,
irske peči za trajno kurjavo. Do-
njo se v vsaki železni trgovini,
kjer ne, se pošilja naravnost

Zahtevajte
izvirne Ko-
loseus - šte-
dilnike in z
vrnite slabeše
izdelke 3973
Ceniki zastonj

Hišna gospodinja

skrbna mati, bo vedno imela doma preiz-
kušeno in zdravniško priporočeno sredstvo

Thymomel Scillae.

Izdelovanje in glavna zaloga v

B. FRAGNER-ja lekarni

c. in kr. dvor. dobavitelj Praga III., št. 203.

Prosimo, vprašajte svojega zdravnika

1 steklenica K 2-20. Po pošti franko proti naprej
pošiljatelj K 2-90. 3 steklenice proti naprej po-
šiljatelj 7 K. 10 steklenic proti naprej pošiljatelj 20 K.

Pozor na ime sredstva, izdelovalca
in versivno znamko. 3118

Dobiva se v vseh lekarnah.
V Ljubljani: Rihard Sušnik,
dr. G. Piccoli, Jos. Čizmač.

ŽENSKAM

naj bodo že v najrevnejši koči ali pa v najodličnejši
palači, je strogo paziti na zdravje, kakaj

neobhodno potreben

v hiši in rodbini je njih trud. Zdravje rodbine je v
ozkem stiku s snaznostjo in se torej

za

negovanje telesa ne more zadosti priporočati des-
infekcijsko sredstvo, n. pr. Lysoform. Važno je, da
dosežemo

vsakdanjo

čistost, da mlačni vodi, s katero naj se umijemo,
pridenemo nekoliko Lysoforma. Ako se v rodbinah to

toaletu

opravlja vsak dan, se pogosto obvarujejo nalezljivih
bolezni in njih posledic. Nujno je priporočati, naj
imajo povsed v zalogi

Lysoform

ki tudi neprijeten duh in pot hitro in zanesljivo od-
strani. — Poizkusite! Originalne steklenice po 80 v
v vsaki lekarni ali drogeriji. V manjših krajih, kjer
takih trgovin ni, se obračajte na trgovine s mesa-
nim blagom. Zanimivo knjigo „Kaj je higijena?“
pošljem vsakomur na željo zastonj in poštne
prosto **HENRIK HUBMANN**, referent „Lyso-
formwerke“, Dunaj XX., Petraschgasse 4.

**Kdor išče,
ta najde**

veliko izbiro novega jesenskega blaga
za moške in ženske obleke po ceni in
okusu pri 2744

R. MIKLAUC, Ljubljana,

Stritarjeva ulica št. 5.

V Ameriko
in Kanado

zložna, cena
in varna

Cunard Line

Bliznji odhod iz domače luke

Trsta: Carpathia 12./11. Laconia 28./11. Panonia

5./12. 1912.

Iz Liverpoola: Lusitania, (na hitrejši največji in

na lepši parnik sveta), 14./12. 1912, 4./1., 25./1.

1913, Mauretania 16./11., 7./12. 1912, 11./1, 1/2.

1913.

Poasnila in vožne karte pri **Andreju Odlasek**, Ljub-

ljana, Slomšk. ul. 25, blizu cerkve Srca Jezusov. Cena

vožnji Trst-New-Jork III. razred K 220.— za odraslo

osebo vstevši davek in K 120.— za otroka pod deset

let vstevši davek.

3012

popolne obleke

vsobujejo moji 40 metrov dolgi ostanki za 20 K. in
sicer: 1 moderna obleka iz račevine ali lista, 1 prak-
tična obleka za hišna opravila in 1 krasna poletna
obleka. Ostali ostanki se lahko porabijo za predpas-
nike, bluze itd.

Raspošilja se po povzetju.

Prvovrstna tovarniška raspošiljalnica
Josip Frankenstein, Jaromer 91, Češko.
Od ostankov se ne pošiljajo vzorci.
Od vseh drugih predmetov vzorci na željo franko
Vzorci se morajo vrniti.

Športni jopiči in moški telovniki iz kameline dlake

kakor tudi Backovo perilo in kameline dlake proti **trganju, revmatizmu in ishiji**, samo pristno blago in po najnižjih tovarniških cenah. Spec. tovarna na elektr. obrat izdelkov iz kameline dlake, svitra, kap, ogrevnikov za trebuh, kolena in zapusti itd. itd. in za vse športne predmete za lov in zimski šport.

M. Beck, Dunaj XIX,
Hauptstrasse 30/42

Podružnici: Karlovi vari in Marijine vari.

Natančneje v ceniku, ki se pošlje vsakemu na željo zastoj in post. prosto.

Tukaj! največji dobrotnik!

3725

Kri! dosežejo, dobe tisti, ki namesto kave, čaja, kakava, slad. kave, puro-a, somatose, sanatogen-a, redilnih soli, mesnih izvlečkov, zabele za juho, moke za otroke itd., pijo: **Moč!** to je dr. pl. Trnkózyja sladni čaj „Sladin“ Prihrani se pri mleku in sladkorju. Prekosi **Zdravje!** vse redilne pomočke. Prihrani 50% pri denarju v gospodinjstvu. — To resno vest izpričujejo poverjena zahvalna pisma. — Zavitki po 1/4 kilograma stanejo 50 vinarjev. **50% prihranka!** Zahteva naj se tudi pri trgovcih. — Sladni čaj **Najboljši zajutrk!** se ne sme zamenjati z manj vredno sladno kavo! ***

GLAVNE ZALOGE: v Ljubljani lekarna Trnkózy (zraven-rotovža); na Dunaju v lekarnah Trnkózy: VIII., Josefstädterstrasse 30; III., Radetzkyplatz 14; V., Schönbrunnstrasse 109; v Gradcu: Sackstrasse 3.

F. K. KAISER, puškar Ljubljana, Selenburg. ul. 6

3032
priporoča svojo največjo zalogo pušk in samokresov ter lovskih priprav. — Avtomatične pištole „Browning“, „Sayer“ itd. **Najboljši topič „SALUT“.**

V zalogi imam vse potrebščine za ribi lov in največji izbor po najnižjih cenah. Poprava koles (biciklov) ter njih deli. Popravila točno in ceno. Umetni ogenj. C. kr. prodaja smodnika. Cenik zastoj in poštne prosto.

Izdelovanje in največja zaloga

kilnih pasov (bruh-bandov) trebušnih pasov, vsakovrstnih obvez.

Zaloga blaga iz gumija za babice in bolnice, brizgalnice, gumijev nogavice in blazine. Umetne noge, roke itd. Za gospode zdravniške zaloga vsakovrstnih instrumentov. 2605 (Za vprašanja po pošti naj se priloži znamka)

Za obilna naročila se priporoča:

K. Piotrowski, Ljubljana
Sv. Petra cesta št. 32, (Levčeva hiša).

Življenjsko vprašanje za vsakega

je zdrav želodec. Zatorej je človeška dolžnost, ga ohraniti ali pa, ako je nastalo že nesoglasje, odpomoči.

Glasom brezštevilnih zahvalnic so se izborni obnele pri zboljšanju teka, odstranitvi slabe prebave, zaprtja, pehanja, zopernega okusa, raznih bolečin zaradi motenja v prebavi že več kot tri desetletja

BRADY-jeve želodčne kapljice

prej Marijacejske kapljice imenovane, kot najzanesljivejšo domače sredstvo proti želodčnim boleznim pri otrocih in odraslih.

Varujte se enakoglasnečih se ponaredb in potvar ter pazite na sraven stojišč varstveno znamko Matere Božje s Detetom na desnici in na podpis **C. Brady**

Dobiva se v lekarnah v steklenicah po 10 vinarjev in K 1.60. — Razpošilja v provinca lekarnar **C. Brady, Dunaj I., Fleischmarkt 21387** (6 steklenice K 8.40 s dvojnate steklenice K 4.80 franco vseh stroškov). 3222

Vsaka obitelj

naj bi zahtevala pred nakupom potrebačin za jesen in zimo, in sicer blaga za dame in gospode, barhenta, perila za dame in gospe, konfekcije, pletenin, robcev, platnine, zastorov, preprog itd. na vsak način 3227 veliki bogati ilustr. cenik tritko (6)

Kastner & Öhler v Gradcu
zastoj in franko, da se more prepricati o veliki izbiri in posebno niski ceni blaga.

Razpošiljam orožje vsake vrste

za poskušajo za točnveni ogled. Puška enocevka Lancaster K 30-, dvocevka Lancaster K 30-, Hammerless-puška K 70-, Flobert K 8-; samokres K 5-, pištola od 2 K naprej Ilustrovan cenik zastoj. r. DUSEK, tovarna orožj., Opočno št. 2137, ob drž. želez, Če ko.

3000 kupcev

ali soudeležencev za vsako vrsto tukajšnjih ali zunanjih trgovin, hotelov, hiš, posestev i. t. d. najdete takoj in brez plačila provizije pri

„Vermittlungs-Reform“ 3231

za varstvo interesov prometa s poselitvi
Dunaj I., Fleischmarkt 9.

Glavna zastopstva:
Inmost, Praga, Monakovo.

Zahtevajte v svrhu dogovora brezplačni obisk našega glavnega zastopnika za Vaš kraj. Enako prosimo vse, ki imajo napredaj kako posest ali se menijo soudeležiti, da nam natančno naznanijo svoja želje in jim moremo brezplačno postroči.

Zelo nevarno je,

tudi najmanjšo rano (nepokrito) neobvezano pustiti, ker se ista lahko v hudo rano spremeni.

Že 40 let se je izkazalo mečlino vlačno mazilo takozvano praško domače mazilo, kot zanesljivo sredstvo za obvezo. To obvaruje rane, olajšuje vnetja in bolečine, hladi in pospešuje zaceljenje.

323 Raspošilja se vsak dan. 323

1 pušica 70 vin. Proti predplacilu K 3.10 se pošljejo 4 pušice, za K 7.— pa 10 pušic poštne prosto na vsako postajo avstro-ogrsko monarhije.

Vsi deli embalaže imajo postavno deponovano varstveno znamko.

Glavna zaloga

5120

B. FRAGNER, c. in kr. dvorni dobavitelj

lekarna „Pri črnem orlu“

Praga, Mala straná, vogal Nerudove ulice št. 203.

Zaloga v lekarnah Avstro-Ogrske.

V Ljubljani: Dr. G. Piccoli, Jos. Čizmař, Rih. Sačnik.

ZASTONJ dobi vsak pri naročbi 1 poštnega zavoja po 5 kilogramov Richter-jeve zdravilne ržene kave

lep uporaben predmet iz niklja, aluminija itd, kot košaro za kruh, dozo, lonček, tintnik, album, svečnik itd. 1 poštni zavoje franko po povzetju K 4.—, brez namečka K 3.40. — Pred Božičem na željo za božično drevesce angela z zvončkom ali kak drug okrask, pupe in razne igrače.

3133 (10)

KAROL RICHTER, Lewin 45, Češko.

Gospodinje!

Pozor!

Ne kupujte presnega masla ali nadomestila zanje, dokler niste poizkusile slovite, splošno znane, svetovne znamke

BLAIMSCHEINA

„UNIKUM“

MARGARINE

„unikum“ ni rastlinska margarina.

„unikum“ se izdeluje iz najčistejših goveje obistne tolsče z visoko pasterizirano smetano, ima torej največjo redilno vrednost in je resnično zdrav.

„unikum“ ni umeten, nego najčistejši naravni izdelek.

„unikum“ je za 50% cenejši od navadnega pres-

nega masla in zajamčeno mnogo izdatnejši ne o to.

Samo Blaimscheina „unikum“ je resnično edino in pravo nadomestilo za presno maslo, ki daleč prekaša vse doslej hvalisano.

Izdelovanje Blaimscheina „unikum“ je varovano s stalno državno kontrolo in je to razvidno na vsakem zavitku.

Cenjena gospodinja!

Ne dajte se torej begati od drugih oglasov in rabite za nadomestilo presnega masla za

pečenje praženje kuhanje maslen kruh

samo **Blaimscheina „Unikum“ margarino**

Dobiva se povsod. — Poizkušnje gratis in franko. Združene tvornice za margarino in presno maslo, Dunaj XIV.